

Суретте нені көріп тұрсындар?

Суретші нені, қандай оқиғаны суреттегісі келді?

**«Аққулар
ұйықтағанда»
ПОЭМАСЫ**

Сабақтың мақсаты

Композицияны тұтастан
бөлшекке, бөлшектен тұтасқа
қарай талдау

Шығармадағы көркемдегіш
күралдардың қолданысын
талдай отырып, автор стилін
анықтау

1

Поэманың I бөлімінен қандай әсер алдыңдар?

Жетімкөлдiң сұлулығы, аққудың үні, ақынның сезімі өлеңде қалай берілген?

2

Бала ауырғанда ананың психологиялық жай-күйін ақын қалай берген ?

Тәуіп шалдың айтқаны ананы неге итермеледі ?

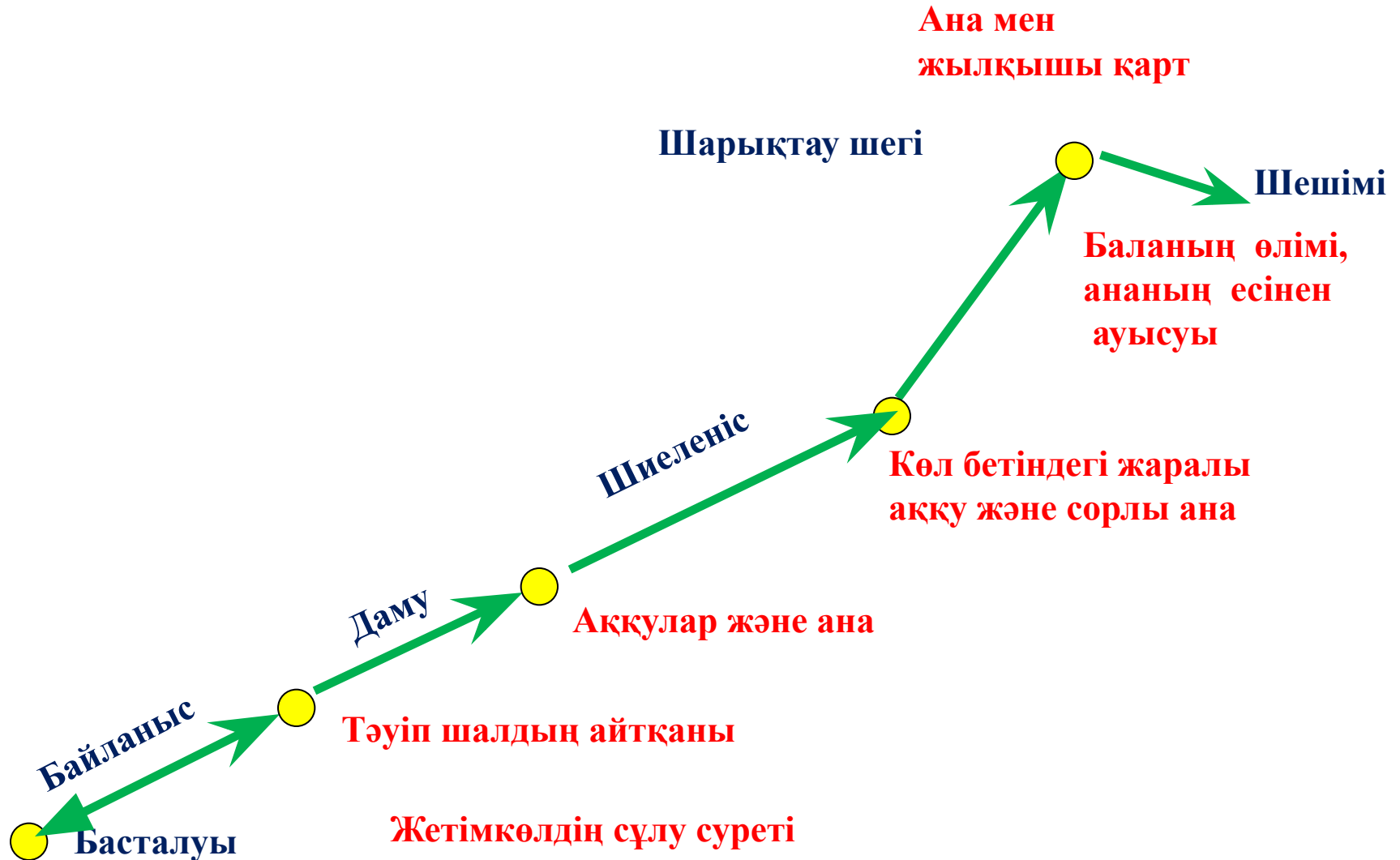

Білмеймін сор аттың ба, бақ аттың ба ?
Аққуға кезенерде ырым жасап,
Тым құрыса саусағыңды қанаттың ба? -
деген жылқышы қарттың сөзінде не мән
бар?

«Аққудың киесі ұруы» дегенді
қалай түсінесің?

* “Аққулар ұйықтағанда” поэмасының КОМПОЗИЦИЯЛЫҚ ҚҰРЫЛЫСЫ

* Видеоролик
«АҚҚУЛАР
ҰЙЫҚТАҒАНДА»
BILIMLAND

Аққудың әсемдігін суреттейтін сөздер

...Аққулар....

Аққу мойын, **сүмбе қанат**,

Алаңсыз тарануда күнге қарап.

Айдынның еркелері, білмей тұрмын

Етермін тағдырыңды кімге аманат?!

Жаны сұлу ақ еркем, **ары сұлу!**

Бір мамығы майысса ауырсынып,

Ақ қанатын сабалап, асыр салып

Бірде суға сүңгиді басын малып,

Ойнасыншы ойнасын **ерке құстар!**

сүмбе қанат, жаны сұлу, ары сұлу, ерке құстар – ЭПИТЕТ –
заттың айрықша сипатын анықтап тұрған сөздер

◆ Әдебиет теориясы

Теңеу дегеніміз заттың, құбылыстың ерекше белгілерін көрсетпей-ақ, оны басқа затпен немесе құбылыспен салыстыра суреттеу

Метафора – құбылыстар мен заттардың ұқсастық белгілері негізінде астарлы мағынада қолданылуы

Кейіптеу – әр түрлі табиғат құбылыстарын немесе жансыз нәрселерді адам кейпіне келтіріп суреттеу

Символ дегеніміз - Бір нәрсені, не құбылысты тура суреттемей, бұларға ұқсас басқа бір нәрсеге, не құбылысқа кұпия теліп, жасыра жарыстырып суреттеу

Риторикалық сұрау -ойды, сезімді әсерлі жеткізу үшін жауабы өзінен-өзі айқын нәрсені әсерлі леппен, сұрау түрінде айту

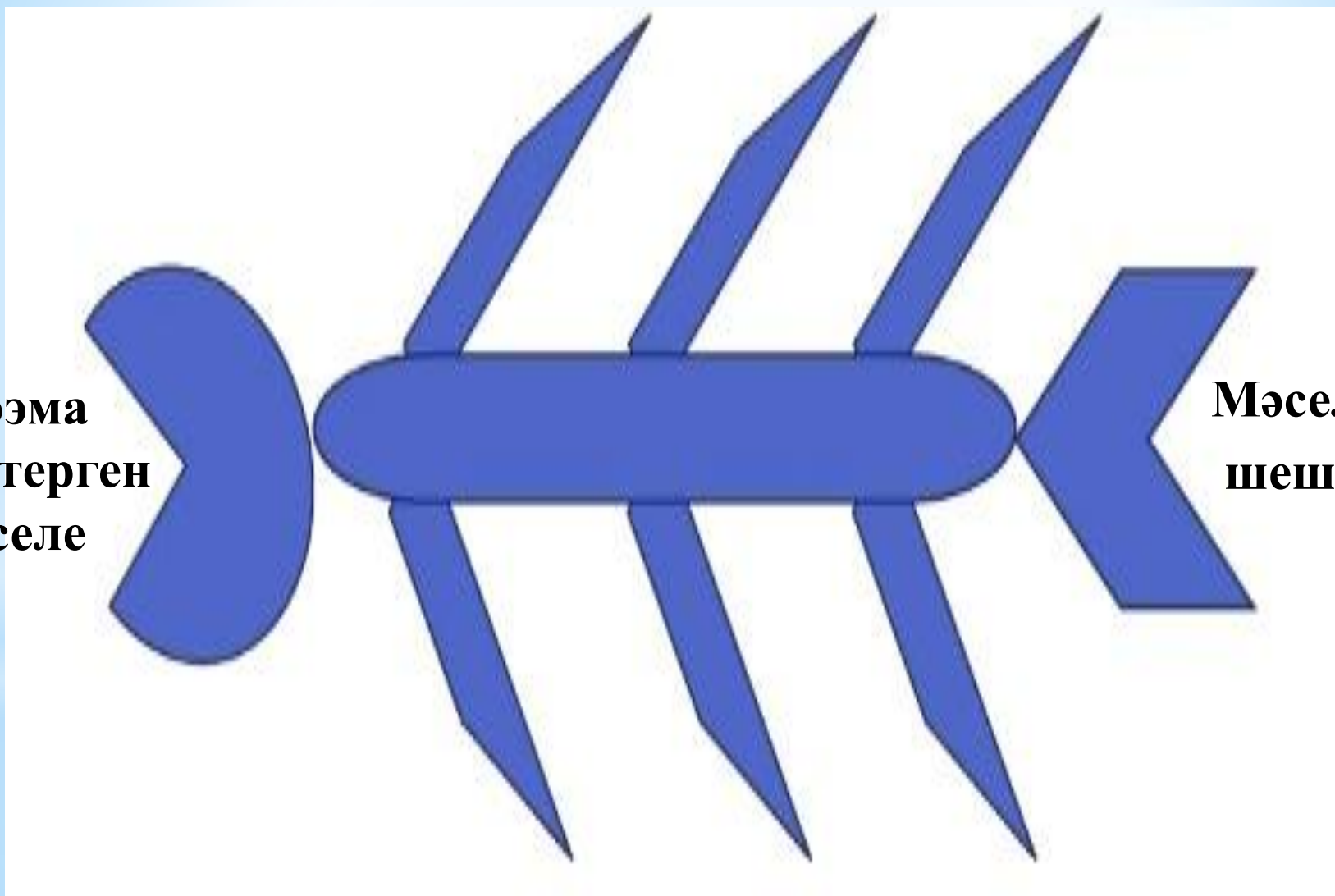
«Фишбоун» әдісі

Поэманың көркемдегіш құралдары

Поэма
көтерген
мәселе

Мәселенің
шешімі

Дәлелдер

◆ Әдебиет теориясы

Теңеу дегеніміз заттың, құбылыстың ерекше белгілерін көрсетпей-ақ, оны басқа затпен немесе құбылыспен салыстыра суреттеу

Метафора – құбылыстар мен заттардың ұқсастық белгілері негізінде астарлы мағынада қолданылуы

Кейіптеу – әр түрлі табиғат құбылыстарын немесе жансыз нәрселерді адам кейпіне келтіріп суреттеу

Символ дегеніміз - Бір нәрсені, не құбылысты тура суреттемей, бұларға ұқсас басқа бір нәрсеге, не құбылысқа кұпия теліп, жасыра жарыстырып суреттеу

Риторикалық сұрау -ойды, сезімді әсерлі жеткізу үшін жауабы өзінен-өзі айқын нәрсені әсерлі леппен, сұрау түрінде айту

**Ананың
балаға
деген
махаббаты**

**Жаңбырдың
тамшысындай,
қарақшыдай,**

теңеу

**Ақ төсек – апшақ
айдын, аққу -бала**

метафора

**Сыбырлайтын
Жетімкөл Алағауға**

кейштеу

**Аққулар.... аққу мойын,
сүмбе қанат**

символ

**Оқ атам қасиетке қалай
ғана?**

риторикалық сұрақ

**Табиғат та
адамның
екінші анасы**

р/с	Композициялық элементтері	Композициялық жоспар	Суреттеу тәсілі	Поэманың тілі
1	Оқиғаның басталуы	“Жетім көлдің” табиғаты	Суреттеу	Жаңбырдың тамшысындай - теңеу
2	Оқиғаның байланысуы	Тәуіп шалдың айтқаны	Баяндау диалог	Қатыгез, сұрқай ой – эпитет
3	Оқиғаның дамуы	Ананың көлге келуі	Суреттеу монолог	Ақша бұлт – эпитет, Ошақ қасы, от басы – тұрақты тіркес
4	Оқиғаның шиеленісуі	Ананың аққуды атуы	Баяндау	Мөлдіреген “Жетімкөл” көлге қарап, Мөлтілдеген көз жасын тия алмай тұр- кейіптеу
5	Оқиғаның шарықтау шегі	Қарт жылқышының әңгімесі	Диалог	Сұм жүрек - эпитет
6	Оқиғаның шешімі Эпилог	Ананы аққудың киесі ұруы Аққулардың орамай кетуі	Баяндау Деталь	Ақ төсек – аппақ айдын, аққу – бала – метафора, Өмір – дария - метафора

«1 МИНУТ»

